

4.24 Felles (VO nr. 90)

4.24.1 Innledning

Kapitlet omhandler utgifts- og inntektsposter som sorterer inn under budsjett- og regnskapsskjema 1A/2A (drift/investering). Skjema 1A og 2A fremgår av tabellene 2.4.2 og 2.4.5 i del 2.4 foran. Aktuelle inntektsposter er skatt på inntekt og formue, eiendomsskatt, statlig rammetilskudd, integreringstilskudd, vertskommunetilskudd og øvrige generelle statstilskudd. I tillegg føres renteinntekter/-utgifter, avdrag, utbytte, låneopptak og all annen finansiering av investeringer, samt interne finansieringstransaksjoner under kapitlet.

4.24.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.24.2.1 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Forslag 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022
Driftsutgifter	234 285	196 467	217 628	228 088	241 983	245 632
Driftsinntekter	2 039 896	2 046 564	2 134 542	2 134 583	2 138 769	2 134 195
Netto driftsinntekter	1 805 611	1 850 097	1 916 914	1 906 495	1 896 786	1 888 563
Investeringsutgifter	82 326	82 555	94 276	80 666	81 907	83 510
Investeringsinntekter	722 309	715 333	610 496	416 906	355 827	453 430
Netto investeringsinntekter	639 983	632 778	516 220	336 240	273 920	369 920

4.24.3 De enkelte inntekts- og utgiftsanslagene

Rådmannens forslag til budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 er som vist i tabellen under basert på en rekke inntektsanslag. I det videre gis det kommentarer til de enkelte anslag. Tabellen er ført opp med beløp i faste priser med 2019-kroneverdi.

Tabell 4.24.3.1 Oppsummering av inntektsanslag for økonomiplanperioden 2019-2022 (kr 1.000)

Inntektsanslag for:	Tjeneste – Art	2019	2020	2021	2022
Skatteinntekter	8000 – 1870	816 755	816 755	816 755	816 755
Rammetilskudd	8400 – 1800	1 001 753	1 005 061	1 005 485	1 005 574
Frie inntekter (sum skatt og rammetilsk.)		1 818 508	1 821 816	1 822 240	1 822 329
Eiendomsskatt annen eiendom	8001 – 1874	15 000	15 000	15 000	15 000
Eiendomsskatt boliger og fritidsboliger	8001 – 1875	114 000	117 000	120 000	123 000
Vertskommunetilskudd, ansvarsreformen	8400 – 1811	39 666	36 533	33 400	30 267
Kompensasjonstilskudd eldreomsorg mv.	8703 – 1813	6 036	5 980	5 923	5 866
Rentekompensasjon skoleanlegg	8703 – 1814	1 095	996	878	760
Avgiftspliktig salg av konsesjonskraft	3210 – 1650	1 500	1 500	1 500	1 500
Integreringstilskudd flyktninger	8500 – 1810	39 581	36 114	33 034	30 814

Frie inntekter

Kommunenes frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter. Frie inntekter er inntekter som kommunene i utgangspunktet kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. I de senere årene har en andel av veksten i frie inntekter vært begrunnet med økt satsing innenfor prioriterte områder. De frie inntektene fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet. Som det fremgår av tabellen over er anslaget på frie inntekter for Ringsaker kommune i 2019 på 1,819 mrd. kroner. Anslaget for kommunesektorens frie inntekter i statsbudsjettet for 2019 er innarbeidet i KS sin modell for kommunevis fordeling av de frie inntektene. Denne modellen er benyttet ved beregning av anslaget for skatt og rammetilskudd for Ringsaker kommune.

Skatt på inntekt og formue

Fordelingen mellom skatteinntekter og rammetilskudd bestemmes blant annet av utviklingen i skattegrunnlagene og av de kommunale skattørene. Det er en målsetting om at skatteinntektenes andel av de samlede inntektene for kommunene skal utgjøre 40 %.

Forslag til skattører er fremmet i Prop. 1 LS (2018-2019) Skatter, avgifter og toll 2019. Det foreslås at den kommunale skattøren for 2019 reduseres med 0,25 prosentpoeng fra 11,8 % til 11,55 %. Anslåtte skatteinntekter for Ringsaker i 2019 er blant annet basert på regjeringens forslag til skattøre.

Ringsaker kommunes skatteinngang i 2017 utgjorde 789,183 mill. kroner. Opprinnelig vedtatt skatteanslag for 2018 lyder på 795,255 mill. kroner. Dette er senere endret tre ganger; etter stortingets vedtak om statsbudsjettet 2018, ved behandlingen av 1. tertialrapport 2018 som følge av nye skatteanslag for kommunesektoren i revidert nasjonalbudsjett, og ved behandling av 2. tertialrapport 2018 på bakgrunn av ny informasjon om skatteinngangen i 2018 i forslag til statsbudsjett 2019. Ved utarbeidelse av skatteanslag for 2019 er det forutsatt at den faktiske skatteinngangen i 2018 blir på 801,929 mill. kroner, jf. nærmere omtale i 2. tertialrapport 2018.

Tabell 4.24.3.2 Skatteanslag for økonomiplanperioden 2019-2022 (kr 1.000)

SKATT	2019	2020	2021	2022
Faktisk inngang i 2017	789 183	789 183	789 183	789 183
+ 1,62 % økning i 2018	12 746	12 746	12 746	12 746
Anslått inngang i 2018 (2. tertial)	801 929	801 929	801 929	801 929
+ 1,85 % økning	14 826	14 826	14 826	14 826
= Skatteanslag (avrundet)	816 755	816 755	816 755	816 755

I statsbudsjettet er det lagt til grunn at kommunenes inntekter fra skatt på inntekt og formue vil utgjøre 163,15 mrd. kroner i 2019. Dette tilsvarer en vekst på 1,8 % fra det nivået som er anslått for 2018 i revidert nasjonalbudsjett. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2019 bygger på 1,3 % sysselsettingsvekst og 3,25 % lønnsvekst fra 2018 til 2019.

Rådmannen har valgt å følge regjeringens skatteanslag i opplegget for 2019. Dersom det viser seg at skatteinntektene utvikler seg annerledes enn anslått i budsjettet, vil en komme tilbake til dette ved tertialrapportene i 2019.

Rammetilskudd gjennom inntektssystemet

Gjennom inntektssystemet fordeles rammetilskuddet til kommunene ved utjevning av utgifter og skatteinntekter. Det overordnede formålet med utgiftsutjevningen og skatteutjevningen i inntektssystemet er å sikre utjevning av de økonomiske forutsetningene, slik at en kan gi et likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

Gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet skal kommunene i prinsippet fullt ut kompenseres for variasjoner i kostnader ved tjenesteytingen, som de selv ikke kan påvirke. Kostnadsnøkkelen er den mekanismen i inntektssystemet som i praksis sørger for dette, og som fordeler innbyggertilskudd til kommunene etter deres varierende behov.

Kostnadsnøkkelen er satt sammen av 25 objektive kriterier som kommunene ikke kan påvirke gjennom egne valg og prioriteringer. Alderskriteriene er «grunnmuren» i kostnadsnøkkelen. Siden alderskriteriene ikke ivaretar etterspørselen etter kommunale tjenester fullt ut, er kostnadsnøkkelen supplert med ulike sosiale kriterier som ivaretar at etterspørselen også avhenger av levekår,

helsetilstand mv. Kostnadsnøkkelen inneholder egne kriterier som ivaretar variasjonen i kostnader ved å gi en enkelt tjeneste. Ulikt bosettingsmønster og kommunestørrelse gir slike kostnadsvariasjoner.

Gjennom kostnadsnøkkelen og et oppdatert sett med kriteriedata beregnes utgiftsbehovet for den enkelte kommune. Gjennom inntektsutjevningen i inntektssystemet utjevnes delvis forskjeller i skatteinntekter.

Endringer i inntektssystemet

Det foreslås ingen endringer i inntektssystemet for kommunene i 2019. Stortinget har i anmodningsvedtak nr. 932 av 13.6.2018 bedt regjeringen nedsette et bredt sammensatt offentlig utvalg for å gjennomgå inntektssystemet for kommunene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) tar sikte på at utvalget blir nedsatt på nyåret i 2019.

Fram mot kommuneproposisjonen for 2020 vil KMD vurdere innretningen på de regionalpolitiske tilskuddene i inntektssystemet nærmere. Vurderingen vil primært ha fokus på bruken av distriktsindeksen ved fordeling av distriktstilskuddene i inntektssystemet. I 2017 ble det gjennomført et prosjekt for å se på hvordan en kan fange opp variasjoner i kommunenes utgifter til rus og psykisk helse i utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Med utgangspunkt i resultatene og anbefalingene i dette prosjektet vil KMD arbeide videre med denne problemstillingen.

Fra og med 2017 oppdateres vektningen av de ulike delkostnadsnøkklene årlig med faktiske utgiftsandeler fra siste tilgjengelige tall fra KOSTRA. For 2019 er sektorvektningen basert på endelige KOSTRA-tall for 2017.

Under vises utgiftsutjevningen for Ringsaker basert på justert kostnadsnøkkel for 2019.

Tabell 4.24.3.3 Utgiftsutjevningen 2019

	HELE LANDET		RINGSAKER			Bruk av folketall 1.7.2018	
	Vekt	Antall	Antall	Indeks utg. behov	Utslag i %	Tillegg/ fradrag i utgiftsutjevning	
						Kr pr. innb.	Totalt
0-1 år	0,0055	114 436	676	0,9133	-0,05 %	-25	-856
2-5 år	0,1401	245 126	1 382	0,8717	-1,80 %	-940	-32 294
6-15 år	0,2628	639 819	4 019	0,9712	-0,76 %	-396	-13 599
16-22 år	0,0229	461 318	3 014	1,0102	0,02 %	12	418
23-66 år	0,1031	3 054 570	19 287	0,9762	-0,24 %	-128	-4 399
67-79 år	0,0553	572 790	4 351	1,1745	0,96 %	504	17 333
80-89 år	0,0760	179 646	1 332	1,1464	1,11 %	582	19 988
over 90 år	0,0383	44 803	299	1,0318	0,12 %	64	2 191
Basistillegg	0,0188	325	0,5911	0,2812	-1,35 %	-707	-24 276
Sone	0,0101	20 463 927	156 522	1,1826	0,18 %	96	3 313
Nabo	0,0101	9 424 649	60 098	0,9859	-0,01 %	-7	-255
Landbrukskriterium	0,0020	1	0,0118	1,8316	0,17 %	87	2 988
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	0,0071	51 039	236	0,7149	-0,20 %	-106	-3 636
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0084	150 287	460	0,4732	-0,44 %	-231	-7 949
Dødlighet	0,0452	40 765	268	1,0165	0,07 %	39	1 337
Barn 0-15 med enslige forsørgere	0,0181	119 602	726	0,9385	-0,11 %	-58	-1 999

	HELE LANDET		RINGSAKER			Bruk av folketall 1.7.2018	
	Vekt	Antall	Antall	Indeks utg. behov	Utslag i %	Tillegg/ fradrag i utgiftsutjevning	
						Kr pr. innb.	Totalt
Lavinntekt	0,0113	263 451	1 349	0,7917	-0,24 %	-123	-4 229
Uføre 18-49 år	0,0065	99 701	832	1,2902	0,19 %	99	3 389
Opphopningsindeks	0,0095	190	0,6608	0,5364	-0,44 %	-230	-7 912
Aleneboende 30-66 år	0,0194	455 399	2 601	0,8831	-0,23 %	-119	-4 075
PU over 16 år	0,0484	19 858	156	1,2146	1,04 %	543	18 661
Ikke-gifte 67 år og over	0,0452	350 364	2 546	1,1235	0,56 %	292	10 031
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0171	39 069	262	1,0361	0,06 %	32	1 109
Innbyggere med høyere utdanning	0,0188	1 355 932	6 314	0,7200	-0,53 %	-275	-9 458
Kostnadsindeks	1,0000			0,98097	-1,90 %	-995	-34 180
Netto virkning statlige/private skoler							5 392
Sum utgiftsutjevning							-28 789

I indeks for beregnet utgiftsbehov er landsgjennomsnittet 1. Kommuner med en indeks som er større enn 1 har i henhold til modellen et utgiftsbehov pr. innbygger som er større enn landsgjennomsnittet, mens kommuner med en indeks mindre enn 1 har et utgiftsbehov som er lavere enn landsgjennomsnittet.

Tabellen over viser at Ringsaker har et beregnet utgiftsbehov som er 0,981 %. Det innebærer at Ringsaker relativt sett er litt mer lettdreven enn landsgjennomsnittet. Som følge av dette omfordes 34,180 mill. kroner fra innbyggertilskuddet til kommuner som har et utgiftsbehov over landsgjennomsnittet. Netto virkningen av statlige/private skoler utgjør 5,392 mill. kroner for Ringsaker kommune, slik at sum utgiftsutjevning utgjør et trekk for Ringsaker kommune på 28,789 mill. kroner.

Skatteutjevning

Det er store variasjoner i skattegrunnlag mellom kommunene, noe som skaper store forskjeller i inntektsnivå. Forskjeller i skattegrunnlag blir, i motsetning til forskjeller i utgiftsbehov, kun delvis utjevnet gjennom skatteutjevningen.

Kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet får kompensert 60 % av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet, mens kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet blir trukket for 60 % av differansen mellom egen skatteinntekt og landsgjennomsnittet.

Kommuner med skatteinntekter under 90 % av landsgjennomsnittet får en tilleggskompensasjon på 35 % av differansen mellom egen skatteinntekt og 90 % av landsgjennomsnittet.

Tilleggskompensasjonen er finansiert ved et likt trekk pr. innbygger for alle landets kommuner.

Sum frie inntekter

I beregningsteknisk dokumentasjon til statsbudsjettet (Grønt hefte) blir rammetilskuddet til hver enkelt kommune presentert. Ved utarbeidelse av budsjettet for overføringer gjennom inntektssystemet har rådmannen lagt til grunn KS sin prognosemodell for beregning av skatt og rammetilskudd.

Det må understrekes at beregningene vedrørende skatt og inntektsutjevning er beheftet med usikkerhet. I inntektsutjevningen, som legges til grunn i statsbudsjettet, benyttes folketall pr. 1.1.2018, mens en i den faktiske inntektsutjevningen for 2019 vil benytte folketall pr. 1.1.2019.

Det er den faktiske utviklingen i 2019, som blir ferdig beregnet i februar 2020, som gir det endelige tallet for netto skatteutjevning. I tabellen nedenfor har en oppsummert virkningene for Ringsaker kommune slik en har anslått det.

Tabell 4.24.3.4 Anslag for frie inntekter i økonomiplanperioden 2019-2022 (kr 1.000)

INNTÉKTSYSTEMET – OVERFØRINGER	2019	2020	2021	2022
Innbyggertilskudd	849 024	852 391	853 669	853 759
Utgiftsutjevning	-28 789	-28 856	-28 880	-28 882
Overgangsordninger (INGAR fra 2009)	-1 829	-1 821	-1 821	-1 821
Saker med særskilt fordeling	6 285	6 285	5 456	5 456
Skjønnsmidler	2 500	2 500	2 500	2 500
Netto inntektsutjevning	174 562	174 562	174 562	174 562
Anslag rammetilskudd i 2019-priser	1 001 753	1 005 061	1 005 485	1 005 574
Skatteanslag	816 755	816 755	816 755	816 755
Anslag skatt og rammetilskudd i 2019-priser	1 818 508	1 821 816	1 822 240	1 822 329

Eiendomsskatt

Kommunestyret vedtok i k.sak 88/2006 å utskrive eiendomsskatt på alle næringsseiendommer, forretningsbygg, boliger, fritidsboliger (hytter) og tomtegrunn i hele kommunen med virkning fra 2007, med unntak av de eiendommer som fremgår av eiendomsskattelovens § 5.

Det ble i 2017 gjennomført en alminnelig taksering/omtaksering av alle eiendommer i kommunen, jf. k.sak 108/2015. De nye takstene ble gjeldende fra 1.1.2018 og ble lagt til grunn for utskrivning av eiendomsskatt i 2018.

Ved kommunestyrets budsjettbehandling for 2018 ble eiendomsskattesatsen fastsatt til 3,5 promille. Dette var en reduksjon fra 4,9 promille på grunn av taksering/omtaksering. Bunnfradraget ble holdt uendret på kr 110.000. I k.sak 14/2018 ble eiendomsskattetaksten redusert til 3,2 promille på bakgrunn av oppdaterte eiendomsskattetakster og skattegrunnlag.

Eiendomsskatten for 2019 er ikke justert for kostnadsvekst, noe som innebærer at skattesatsen holdes uendret på 3,2 promille og bunnfradraget på kr 110.000. Det er kun foretatt en oppjustering av anslaget for eiendomsskatt som følge av nybygg/påbygg. Anslaget er beheftet med usikkerhet på grunn av at svært mye klagesaksbehandling etter takseringen gjenstår. Til sammen er det ført opp 129 mill. kroner i eiendomsskatt i 2019. Det er lagt inn en årlig opptrapping med 3 mill. kroner i perioden 2020-2022 basert på fortsatt økt bygging av hus, leiligheter og hytter.

Stortinget vedtok ved behandlingen av Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 å fjerne adgangen til å ilegge eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner fra og med 2019. Endringen skal fases inn over 7 år. Stortinget vedtok at kommunene skal få tilnærmet full kompensasjon for bortfall av inntekter fra eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. Kompensasjonen er begrenset oppad til 500 mill. kroner. Som følge av at lovendringen fases inn over syv år, settes det av 71 mill. kroner til dette innenfor skjønnsstilskuddet for 2019.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2019 at maksimal skattesats for bolig- og fritidseiendom reduseres fra 7 til 5 promille, og at eiendomsskattesatsen maksimalt kan øke med 1 promille hvert år

inntil maksimal skattesats nås. Regjeringen foreslår videre at eiendomsskattegrunnlaget reduseres ved at det innføres en obligatorisk reduksjonsfaktor i eiendomsskattetakstene på 30 % for all bolig- og fritidseiendom fra 2020. Bruk av formuesgrunnlag skal gjøres obligatorisk ved verdsettelse av boligeiendom for eiendomskatteformål fra 2020. Kommuner som har foretatt alminnelig taksering i 2013 eller senere kan benytte denne til og med skatteåret 2023 som en overgangsregel. Den obligatoriske reduksjonsfaktoren på 30 % skal også gjelde kommuner som benytter seg av overgangsregelen. Fritidseiendommer skal inntil videre takseres som i dag. Regjeringen vil komme tilbake til hvordan dette vil påvirke kommunesektorens samlede frie inntekter i kommuneproposisjonen for 2020, som legges frem i mai 2019.

Salg av konsesjonskraft

Ringsaker kommune disponerer om lag 7,4 mill. kWh konsesjonskraft for salg eller bruk i egen virksomhet. Kommunen har avtale med Ishavskraft AS for salg av konsesjonskraft til spot NO1. Til fradrag før inntektsføring kommer produksjonskostnadene. Det er budsjettert med 1,5 mill. kroner i inntekter fra salg av konsesjonskraft.

Andre statstilskudd

Vertskommunetilskudd

Etter ansvarsreformen tidlig på 1990-tallet overtok 33 kommuner ansvaret for en rekke beboere hjemmehørende i andre kommuner. Formålet med den øremerkede tilskuddsordningen er å kompensere vertskommunene for de beboere som valgte å bli boende i institusjonskommunen.

Telling og uttrekk av midler ved frafall av beboere vil bli gjennomført hvert år fram til alle beboere har falt fra og tilskuddsordningen er avvirket i sin helhet. Tilskuddet til den enkelte kommune settes ned i forhold til antall beboere som faller fra. Ny telling av vertskommunebrukere pr. 1.1.2018 viser at det er 24 beboere igjen. Det har vært frafall på 2 brukere siden siste telling 1.1.2017. Tilskuddet for 2019 er budsjettert til 39,666 mill. kroner. Endelig tilskuddsbeløp vil først foreligge etter at statsbudsjettet er vedtatt.

Det er rent budsjetteknisk forutsatt et frafall av 2 brukere pr. år i økonomiplanperioden noe som innebærer at vertskommunetilskuddet vil bli redusert i gjennomsnitt med 3,133 mill. kroner hvert år i perioden 2020-2022, totalt 9,399 mill. kroner. Denne inntektsreduksjonen må dekkes inn fortrinnsvis ved at tjenesten til funksjonshemmede reduseres. Det vises til kommentarene i kapittel 4.5, budsjettansvar 449 ufordelt pleie og omsorg.

Rentekompensasjon skoleanlegg

Stortinget vedtok i 2002 en statlig finansieringsordning hvor kommuner og fylkeskommuner skal få kompensert renteutgifter knyttet til nybygg, rehabilitering, opprustning og utbedring av skoleanlegg innenfor en gitt ramme. Ordningen gjaldt anlegg som er ferdigstilt etter 1.1.2002. I forbindelse med statsbudsjettet for 2009 ble ordningen gjeninnført.

Rentekompensasjon skal bidra til at kommunene og fylkeskommunene, over en 8 års periode, kan ta opp rentefrie lån på til sammen 15 mrd. kroner til rehabilitering og nybygg av skoler og svømmeanlegg. Ringsakers kvote er på 79,858 mill. kroner, og er benyttet fullt ut. Søknad om utbetaling innsendes når prosjektet er ferdigstilt. Hvis prosjektet er stort og går over flere år, er det også mulig å søke om utbetaling for et delprosjekt som er ferdigstilt.

Beregning av rentekompensasjonen skjer med utgangspunkt i et serielån med 20 års løpetid i Husbanken. Etter opplysninger fra Husbanken budsjetteres det med 1,095 mill. kroner i rentekompensasjon for 2019.

Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag – eldreplan og psykiatriplan

Kompensasjonstilskuddene følger av de investeringstiltak som er gjennomført og godkjent i forhold til tidligere opplegg for eldreplan og psykiatriplan. Tilskuddet gjelder alle sykehjemsplasser og omsorgsboliger med tilsagn om oppstartingstilskudd etter 1.1.1997, og skal sjablongmessig dekke utgifter til renter og avdrag, som påløp fra og med 1.1.1998. Etter opplysninger fra Husbanken budsjetteres det med 6,036 mill. kroner i samlet kompensasjonstilskudd for 2019.

Integreringstilskudd ved bosetting av flyktninger

Integreringstilskuddets intensjon er å dekke kommunesektorens gjennomsnittsutgifter til bosetting og integrering av flyktninger i bosettingsåret og de fire neste årene. Kommuner som bosetter flyktninger mottar en andel av tilskuddet pr. år pr. person i fem år. Ved flytting skal tilskuddet deles mellom fra- og tilflyttingskommunene i flytteåret. For familiegjenforente utbetales tilskuddet over 3 år.

Tabell 4.24.3.5 Satser for integreringstilskudd i 2019

Bosettingsår	Satser 2019
Enslige voksne år 1	kr 237 000
Voksne år 1	kr 190 500
Barn år 1	kr 190 500
År 2	kr 242 000
År 3	kr 172 000
År 4	kr 85 500
År 5	kr 71 600

Tilskuddet vil variere i forhold til hvor mange barn og voksne som bosettes i kommunen. Tilskuddet er likt for alle kategorier fra og med år 2. Tilskuddet betales ikke i sin helhet ved bosetting, men fordeles over 5 år.

Den siste anmodningen fra IMDi tilsier at Ringsaker kommune skal bosette 40 flyktninger i 2019 og 2 enslige mindreårige flyktninger. I tillegg kommer eventuelle familiegjenforeninger.

En må komme tilbake med en oppdatert beregning av integreringstilskuddet i tertialrapportene i 2019 når en vet hvor mange flyktninger som bosettes i løpet av 2019. Som følge av lavere bosettingstall er integreringstilskuddet redusert fra 2019 mot tilhørende reduserte utgifter under Voksenpedagogisk senter, Helsestasjoner, Servicesenteret og Sosiale tjenester.

Tabell 4.24.3.6 Integreringstilskudd ved bosetting av flyktninger 2019-2022

Bosettingsår	2019	2020	2021	2022
Enslige voksne	3 081 000	3 081 000	3 081 000	3 081 000
Andre voksne	2 618 000	2 618 000	2 618 000	2 618 000
Barn år 1	2 431 000	2 431 000	2 431 000	2 431 000
År 2	9 560 000	9 560 000	9 560 000	9 560 000
År 3	12 141 000	6 840 000	6 840 000	6 840 000
År 4	6 583 500	6 070 500	3 420 000	3 420 000
År 5	3 436 800	5 513 200	5 083 600	2 864 000
Sum	39 851 300	36 113 700	33 033 600	30 814 000

Renter og avdrag

Norge har hatt lav rente i mange år, men renten er nå i noen grad stigende. Norges Bank satte opp styringsrenten fra 0,50 % til 0,75 % i rentemøte den 20.9.2018, og varslet samtidig at styringsrenten

gradvis skal økes til 2 % innen utgangen av 2021. Utlånsrentene til kommunal sektor er forventet å ligge ca. 0,40 prosentpoeng høyere enn styringsrenten. I tillegg kommer bankenes margin, som i dag er på 0,60 prosentpoeng.

For å sikre mest mulig forutsigbare låneutgifter på kommunens innlån har en inngått rentebytteavtaler på til sammen 1,780 mrd. kroner med ulik tidshorison. Disse er oppdelt i ulike avtaler på mellom 100 mill. kroner og 200 mill. kroner. Ved utgangen av 2018 vil om lag 55 % av låneporteføljen være på faste betingelser. Samtidig forsøker en å dra nytte av de lave korte rentene ved å holde resten av låneporteføljen på flytende betingelser. Det vil i praksis si 3 måneders NIBOR korrigeret for margin. Ringsaker kommune har nå rentebytteavtaler (rentesikring) med forfall i 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2026, 2027 og 2028. Noen av avtalene er inngått på et tidspunkt da rentenivået var vesentlig høyere enn i dag. Et veiet gjennomsnitt gir en rente på 3,19 % for disse avtalene. En vil innenfor finans- og gjeldsreglementet, og sammen med kommunens hovedbankforbindelse, praktisere en rentestrategi som gir kontroll og forutsigbarhet med låneutgiftene.

Det aller meste av kommunens likvide midler er innestående som bankinnskudd hos hovedbankforbindelsen Sparebank 1 Østlandet. Det er vanskelig å oppnå noe mer enn de avtalte innskuddsrentene på disse midlene på grunn av den lave risikoprofilen som Ringsaker kommune ønsker å holde. En vil imidlertid benytte tidsinnskudd av forskjellig lengde dersom dette vil øke avkastningen.

Med utgangspunkt i kommunens hovedbankavtale, og forventninger pr. dato om renteutviklingen, har rådmannen i sitt budsjettforslag benyttet satser som vist i neste tabell.

Tabell 4.24.3.7 Forutsetninger for renter og avdrag i økonomiplanperioden

	2019	2020	2021	2022
Rente innskudd	1,95 %	2,45 %	2,80 %	2,80 %
Rente nye lån	2,15 %	2,65 %	3,00 %	3,00 %
Avdragstid nye låneopptak	30 år	30 år	30 år	30 år

Renteinntekter og renteutgifter for 2019-2022 fremgår av budsjettskjema 1A i hoveddel I og av økonomisk oversikt hoveddel VII i økonomiplanens oversikter (rosa bok).

Kommunelovens § 50 nr. 7 fastsetter at kommunens samlede gjeld skal avdras med like årlige avdrag (serielån), samt at den gjenstående løpetiden for kommunens samlede gjeldsbyrde ikke kan overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte. Den veide levetiden fremkommer ved at ulike typer anleggsmidler avskrives over ulikt antall år. Avdragstiden for løpende lån er innenfor denne avdragsbegrensningen.

Det budsjetteres med at Ringsaker kommune årlig tar opp 50 mill. kroner i Startlån (formidlingslån). Dette er en økning på 10 mill. kroner fra 2018, og er i tråd med vedtak i f.sak 76/2018 om foreløpige rammer for budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022. Ordningen er nærmere omtalt i kapittel 4.17.3. Oppfølging av kommunens formidlingslån ivaretas i et samarbeid med Lindorff AS. Renteutgifter og renteinntekter fra formidlingslån føres i driftsregnskapet, mens avdragsutgifter og mottatte avdrag blir ført i investeringsregnskapet.

Det er budsjettet med et samlet låneopptak i 2019 på 379,54 mill. kroner, hvorav Startlån utgjør 50 mill. kroner. Samlet for økonomiplanperioden er det ført opp investeringslån for om lag 889,956 mill. kroner og formidlingslån for 200 mill. kroner.

Rådmannen tilrår at en for en god periode fremover styrer etter en «handlingsregel» som tilsier at lånegjelden korrigerert for den delen av gjelden som er helt eller delvis selvfinansierende og startlån ikke skal utgjøre mer enn 2 mrd. kroner etter at utbyggingen av Stavsberg skole er ferdig.

Tabell 4.24.3.8 viser lånegjeldsutviklingen i økonomiplanperioden med utgangspunkt i rådmannens forslag til budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022.

Tabell 4.24.3.8 Utvikling i langsiktig gjeld som belaster kommuneregnskapet i økonomiplanperioden (kr 1.000)

LANGSIKTIG GJELD	2018	2019	2020	2021	2022
+ Langsiktig gjeld pr. 31.12	2 982 317	3 222 800	3 346 085	3 458 605	3 474 213
- Formidlingslån	234 689	273 113	310 147	345 940	380 130
- LG VAR området	701 932	808 676	895 693	981 380	1 001 787
- Rentekomp skoleanlegg (beregningsgrunnlag)	109 585	100 477	91 369	80 541	69 708
- Kompensasjon eldreomsorg (beregningsgrunnlag)	81 102	75 893	70 684	65 475	60 266
= Korrigerert langsiktig gjeld som belaster regnskapet	1 855 009	1 964 641	1 978 192	1 985 269	1 962 322

Det vises til kapittel 2.4 og økonomiplanens talldel (kapittel 7.5 i rosa bok) for nærmere oversikt over utviklingen av kommunens lånegjeld.

Utbytte fra Eidsiva Energi AS og innfrielse av ansvarlig lån i Eidsiva Energi AS

I gjeldende aksjonærvtale ble 1,5 mrd. kroner av selskapets kapital omgjort til et ansvarlig lån som det skal betales rente av. For Ringsaker kommunes del utgjør dette et ansvarlig lån til Eidsiva Energi AS på om lag 222 mill. kroner med en fastrente på gjennomsnittlig 6,96 % frem til 31.12.2026. Eidsiva Energi AS ønsker å innfri det ansvarlige lånet, delvis ved konvertering til egenkapital og delvis ved kontantbetaling av lånets verdi utover hovedstol (overkurs) til långiverne. Forslaget har til hensikt å sikre opprettholdelse av Eidsivas gode lånebetingelser ved opptak av nye lån. Generalforsamlingen i Eidsiva må vedta forslaget høsten 2018, og det er på dette tidspunktet overkursen blir endelig bestemt. For Ringsakers del ble innfrielsen av det ansvarlige lånet vedtatt i k.sak 46/2018.

Foreløpige beregninger tilsier at overkursen (verdien av lånet utover hovedstol) er i størrelsesorden 300 mill. kroner. Overkursen betales til eierne i kontanter, mens lånets hovedstol konverteres til egenkapital. Ringsaker kommune eier 14,64 % av aksjene i Eidsiva energi AS og overkursen utgjør for Ringsaker kommune 43,92 mill. kroner. I henhold til informasjon fra Eidsiva Energi AS vil overkursen bli utbetalt i november 2018. I 2. tertialrapport 2018 er 15 mill. kroner avsatt til disposisjonsfond overførte bevilgninger generelt og 28,92 mill. kroner til likviditetsfond drift. Overkursen er disponert i budsjett 2019 ved at det er innarbeidet bruk av disposisjonsfond med 15 mill. kroner for å balansere budsjettet i tråd med føringene i rammesaken, mens resten er avsatt til likviditetsfondet og renteberegnet. Renteinntektene inngår i budsjettoplegget fremover.

I forslaget til budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 har rådmannen innarbeidet et ordinært utbytte på 33,672 mill. kroner i 2019 fra Eidsiva Energi AS. Utbytte er redusert med 3,7 mill. kroner fra budsjett 2018 basert på signaler fra Eidsiva Energi AS om forventninger om redusert utbytte til og med 2019. Det legges til grunn at bortfall av renter på det ansvarlige lånet i 2019 vil bli kompensert med økt utbytte. Det er i økonomiplanperioden 2020-2022 forutsatt at utbytte fra Eidsiva Energi AS skal økes opp igjen til det nivået utbytte var i 2016.

Bruk av disposisjonsfond

Det er ubalanse mellom driftsinntekter og driftsutgifter i hele økonomiplanperioden. I driftsbudsjettet for 2019 er det forutsatt bruk av disposisjonsfond med 35 mill. kroner. Dette må ses

i sammenheng med 2. tertialrapport 2018, hvor økningen i frie inntekter på 12,933 mill. kroner ble avsatt disposisjonsfond overførte bevilgninger generelt til bruk i budsjett 2019 for å dekke opp for den lave inntektsveksten i 2019. I 2. tertialrapport 2018 ble utbetalingen av overkursen fra Eidsiva Energi AS disponert ved at 15 mill. kroner ble avsatt disposisjonsfond overførte bevilgninger generelt for å balansere budsjett 2019, mens resterende del av overkursen på 28,92 mill. kroner ble avsatt likviditetsfondet og renteberegnes.

Budsjett 2019 inneholder engangsutgifter med til sammen 2,885 mill. kroner, som er finansiert ved bruk av disposisjonsfond overført bevilgninger generelt. Dette gjelder ekstraordinært tilskudd til Nes sportsklubb iht. k.sak 63/2018, sykkeltiltak i Brumunddal og Moelv iht. f.sak 116/2018 og økt vedlikehold kommunale veger iht. f.sak 76/2018.

De resterende 4,182 mill. kronene i bruk av disposisjonsfond i 2019 skyldes at driftsutgiftene har økt mer enn driftsinntektene. Nivået på frie inntekter i forslaget til statsbudsjett er satt til det laveste nivået for anslaget som ble gitt i kommuneproposisjonen for 2019. Her ble veksten anslått til mellom 2,6 mrd. kroner og 3,2 mrd. kroner. En eventuell vekst i inntektene i 2019 forbeholdes å dekke bruk av disposisjonsfond og styrke netto driftsresultat.

Ringsaker kommune hadde i 2017 og hittil i 2018 en befolkningsvekst over landsgjennomsnittlig vekst. For å bevare kommunens andel av kommunesektorens frie inntekter må en holde tritt med befolkningsveksten i landet. En går nå inn i en periode der infrastrukturtiltak og andre store prosjekt vil kunne bety en annen veksttakt enn en har sett så langt. Rådmannen vil minne om at i inntektsutjevningen, som legges til grunn i statsbudsjettet, legges folketallet 1.1.2018 til grunn, mens en i den faktiske inntektsutjevningen for 2019 vil benytte folketall pr. 1.1.2019. Med den positive befolkningsutviklingen Ringsaker kommune har hatt, vil dette kunne ha avgjørende innvirkning på inntektsgrunnlaget.

Det er helt nødvendig i tiden fremover å arbeide videre med tiltak for å etablere et driftsnivå som står i forhold til driftsinntektene. Rådmannen vil særlig understreke viktigheten av å øke inntektene i årene fremover. Langsiktighet i tilpasningene og forutsigbarhet uten brå skift vil fortsatt bli vektlagt i styringen.

Investeringer

I nye bestemmelser for budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet og notat fra Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS), er det fastsatt at budsjettskjema 2B skal vise brutto investeringsutgifter, mens budsjettskjema 2A (VO 90) skal vise finansieringen av investeringene og i tillegg andre sentrale utgifter og inntekter i investeringsbudsjettet. Alle tilskudd på investeringer og salg av driftsmidler, som inngår i finansieringen av investeringer, føres i budsjettskjema 2A.

Merverdiavgiftskompensasjon investeringer

Merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer skal i sin helhet føres i investeringsregnskapet, og bidrar således med egenfinansiering av investeringer og inngår som en samlet finansiering av investeringsprosjektene.

Med bakgrunn i foreslåtte investeringer anslår rådmannen kompensasjonen for merverdiavgift ved kommunens investeringer utenom VAR-sektoren til 66,845 mill. kroner i 2019.

Tilskudd og salg av transportmidler og maskiner

I tabellen nedenfor vises anslag for tilskudd til delvis dekning av investeringsutgifter og salg av transportmidler og maskiner.

Tabell 4.24.3.8 Anslag for investeringsinntekter i økonomiplanperioden 2019-2022 (kr 1.000)

Prosjekt	Navn	2019	2020	2021	2022
60431	Stavsberg - spillemidler stor flerbrukshall	0	-10 300	0	0
60441	Moelvhallen - spillemidler	-36 900	0	0	0
60805	Nytt sykehjem i Moelv - investeringstilskudd	0	0	0	-127 728
60917	Bygging av omsorgsboliger - investeringstilskudd	-28 240	0	0	0
70135	Transportmidler - veg - salg av transportmidler	-100	0	0	0
70136	Større maskiner - veg - salg av maskiner	-50	0	0	0
70149	Transportmidler - park - salg av transportmidler	-50	0	0	0
74080	Fløithølen og Mesnali trykkøkere, anleggsbidrag	-7 000	-3 000	0	-3 000
74090	VA-avtale Sjusjøen-Moelv, fase 2 anleggsbidrag	-13 000	-28 000	0	-28 000